

KÚRIA

Bfv.I.1222/2013/4.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év március hó 10. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rágalmazás vétsége miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Siófoki Városi Bíróság 4.B.113/2012/14. számú ítéletét és a Kaposvári Törvényszék 1.Bf.615/2012/8. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Siófoki Városi Bíróság - hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban - a 2012. október 30-án kihirdetett 4.B.113/2012/14. számú ítéletében a terhelt büntetőjogi felelősségét rágalmazás vétségében [1978. évi IV. törvény 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont] állapította meg. Ezért öt száz napi tétel, napi tételenként kétezer-ötszáz forint pénzbüntetésre ítélte. A másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék a 2013. február 13-án meghozott 1.Bf.615/2012/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú jogerős határozat ellen, lényegében az első fokú ítéletre is kiterjedően a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a Be. 416. § (1) bekezdésének a), b) és c) pontjára hivatkozással.

Álláspontja szerint a sérelmezett közlések egyfelől valós,

megalapozott állítások, másfelől viszont nem a magánvádlóra vonatkoztak. Az első fokú ítélet tényállása az indítványozó vélekedése szerint megalapozatlan, mivel részben hiányos, részben iratellenes, részben pedig téves ténybeli következtetésen alapszik. Sételmezte, hogy az eljárt bíróságok elvetették a védelem által becsatolt nyelvészeti véleményét, holott az alátámasztja, hogy a közlések nem a magánvádlóra, mint polgármesterre, hanem az önkormányzatra vonatkoztak.

Ebből következően a magánvádlo nem, csupán az önkormányzat, mint jogi személy lett volna jogosult a magánindítvány előterjesztésére, míg a magánvádlot, mint polgármestert csak a képviseleti jogosultság illette volna meg. Ezért a magánvádlo saját személyében előterjesztett magánindítványa - nem joghatályos. Ennek hiányában lefolytatott eljárásban meghozott határozat hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését indítványozta.

Mindemellett a terhelt bűnösségének megállapítására az eljárt bíróságok részéről büntető anyagi jogi törvénysértéssel került sor. Ennek alátámasztására hivatkozott az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI.24.) határozatra, amely szerint a terhelt a közügyekben való véleménynyilvánítás szabadságát gyakorolta, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának Lingens v. Austria, illetve Oberchlick v. Austria ügyében hozott ítéleteire.

Sételmezte a megismételt eljárásban lefolytatott valóságbizonyítás terjedelmét és kifogásolta az első fokon eljárt bíróság okirati bizonyítékokat értékelő tevékenységét. Álláspontja szerint a terhelt „Fatolvajlások” címszó alatt közölt kijelentései nem tényállítások, hanem véleményközlés, amire nézve valóságbizonyítást egyáltalán nem lehetett volna lefolytatni. Ennek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Kaposvári Törvényszék megtámadott végzését a Be. 427. § (1) bekezdésének a) pontja alapján változtassa meg, és hozzon a törvénynek megfelelő határozatot.

Végezetül a terhére megállapított rágalalmazás vétségének minősítését is törvénysértőnek találta. Álláspontja szerint a polgármesteri választásokat megelőző kampányban a rivális jelölt lejárátására irányuló törekvés nem tekinthető egyben aljas célból elkövetettnek is [1978. évi IV. törvény 179. § (2) bekezdésének a) pontja]. Hivatkozott a politikusok - széles körben ismert - tűrés kötelezettségére, ami több az átlagemberénél, és megkívánja a jogi eljárások megindításától való tartózkodásukat is, még abban az esetben is, ha saját jó hírnevük védelméről van szó. Harmadlagos indítványa ezért arra irányult, hogy a Kúria a Kaposvári Törvényszék megtámadott végzését a Be. 427. § (1) bekezdésének b) pontja alapján változtassa meg, és hozzon a törvénynek megfelelő határozatot.

A felülvizsgálati indítványra a magánvádló írásban tett észrevételében a megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta, azok helytálló indokaira figyelemmel.

A Kúria a megtámadott határozatok felülbírálata során a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra volt figyelemmel; emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt és az indítványban nem hivatkozott feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Kúria a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint értékelhető, a felülvizsgálati indítványban nem hivatkozott, ám hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést nem észlelt.

Ugyanakkor a Kúria a következőkre mutat rá:

Annak ellenére, hogy már az eljárás megindításakor kétségtelen volt, miszerint a feljelentésben megjelölt cselekmény hivatalos személy eljárása alatt, illetve amiatt elkövetett rágalmazás vétsége, az eljáró bíróságok nem vonták le ennek a ténynek az eljárásjogi következményeit. A Be. 52. §-ának (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a becsületsértés és a rágalmazás közvérdíjazandó, ha hivatalos személy sérelmére hivatalos eljárása alatt, illetve emiatt, vagy hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben követik el. Abban az esetben pedig, ha az ügyészség - a törvény kötelező rendelkezése ellenére - a közvérdíjazandó ügyben nem jár el, nem a magánvádas eljárás lefolytatásának, hanem a Be. 501. § (4) bekezdése értelemszerű alkalmazásával a pótmagánvádas eljárásra történő áttérésnek lett volna helye.

Ez az eljárási szabálysértés azonban a vád, illetve a magánindítvány törvényességét nem érinti, így a Be. 373. § (1) bekezdésének I/b) vagy I/c) pontjában foglalt feltétlen hatályon kívül helyezési ok nem volt megállapítható (EBH.2011.2296).

A felülvizsgálati indítvány részben kizárt, részben megalapozatlan.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében tételesen felsorolt okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható.

Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálat során a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljárás bíróságok által levont jogi következtetések - így a bűnösség megállapítása, és a cselekmény jogi minősítése - az esetleges anyagi jogi jogsértés is kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el.

A felülvizsgálati indítvány elsődlegesen a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjára alapítottnak arra hivatkozik, hogy az eljárás bíróságok joghatályosan előterjesztett magánindítvány hiányában hozták meg határozataikat, ezzel a Be. 373. § (1) bekezdésének I/c) pontjában írt eljárási szabálysértést valósítottak meg.

Az ennek alátámasztására szolgáló okfejtés azon része, amely azt kifogásolja, hogy az első fokú ítélet által megállapított tényállás megalapozatlan és nem vette figyelembe a védelem által becsatolt nyelvészeti véleményt, a bizonyítékok mikénti értékelését, illetve az eljárás bíróságok mérlegelésének helyességét támadta, fentiek szerint a törvényben kizárt.

Az indítványban foglaltaktól eltérően a terhelt közlései nem T. önkormányzatára, hanem kifejezetten a község polgármesterére, magánvádlóra vonatkoznak. Az ezzel ellentétes következtetés a tényállás támadásának tilalmába ütközik, ezért az a felülvizsgálati eljárásban nem vezethet eredményre.

A terhelt által szerkesztett irat „Fatolvajlások” című része, - bár magánvádlót polgármesterként említi - a polgármesteri tisztséggel semmilyen összefüggésben nem volt. A ravatalozó felújításával kapcsolatos közlések is - mint ahogyan azt az eljárás bíróságok megállapították - egyértelműen köthetők magánvádló személyéhez.

Ezért a terhelt védőjének a joghatályos magánindítvány hiányát illető érvelését a Kúria nem osztotta, így ennek alapján a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezésére és az eljárás megszüntetésére nem látott lehetőséget.

Nem foghatott helyt az a védői érvelés sem, hogy a terhelt a közügyekben való véleménynyilvánítás szabadságát gyakorolta, amely mind az Emberi Jogok Európai Bírósága, mind az Alkotmánybíróság által fokozottan védett alapjog.

A Kúria a felülvizsgálati indítvány e részével kapcsolatban rámutat: A közszereplővel kapcsolatban olyan tényre utaló kifejezések napilapban, olvasói levélben való közlése, amelyek - valóságuk esetén - alkalmasak a közszereplő ellen büntetőeljárás indítására, túlmegy a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos szabadságán, s nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmozás bűncselekményének a megállapítására adhat alapot; a valóságbizonyításnak ez esetben is helye van (BH 2011.186.). Ugyanez vonatkozik a választási szórólapra is.

Az irányadó - a felülvizsgálati eljárásban nem támadható - tényállás szerint a terhelt a magánvádló

tevékenységéről megjelent kiadványban a „Fatolvajlások” címszó alatt nem véleményt közöl, hanem tényt állít: „rövidítette meg”, „tulajdonította el”. Hasonlóképpen tényt állít a „Ravatalozó” címszó alatt is: „az összegeket idegenek vették fel, el nem végzett munkáért is”.

A tényállítás becsület csorbitására alkalmas voltát pedig annak alapján kell megítélni, hogy a tényállítás objektív értelmezés alapján és a társadalomban kialakult általános felfogás szerint alkalmas-e a becsület csorbitására (BH 2011.462.). Ezért a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás az, amelynek figyelembevételével kell eldönteni, hogy az adott tény állítása vagy híresztelése alkalmas-e a becsület csorbitására. Általában alkalmas a becsület csorbitására az olyan tény állítása, híresztelése, amely a valósága esetén büntető, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen, ezt meghaladóan azonban a becsület csorbitására alkalmas az olyan tény állítása, híresztelése is, amely az emberi méltóságot támadja, vagy amely alkalmas arra, hogy a sértettől, tulajdonságairól, magatartásáról, személyes értékeiről a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélést kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja (BH 2000.285.).

A szabad véleménynyilvánítás alapjoga folytán a közhatalmat gyakorló, a közélet, a politikai élet szereplőivel kapcsolatosan a megengedett véleménynyilvánítás köre valóban tágabb, mint más személyeknél. Ebből következően a közéleti szereplők tekintetében a való tények feltárását - még ha azok alkalmasak is e személyek társadalmi megbecsülésének a csorbitására - minden esetben közérdekűnek kell tekinteni, a közérdek fogalmán pedig nem csupán a társadalom egészének legáltalánosabb érdekeit kell érteni, hanem közérdekű lehet a társadalom egyes kisebb közösségeinek szűkebb körű érdekét érintő tényállítás, híresztelés is.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a közéleti szereplőknek azt is el kellene tűrniük, hogy személyükkel kapcsolatban nagy nyilvánosság előtt olyan tényközlések hangozzanak el, amelyek nyíltan azt sejtetik, hogy közhatalmi helyzetükkel visszaélve jogellenes, akár büntetőjogi úton üldözendő cselekményeket követtek el.

A valóság bizonyításának lefolytatásával összefüggésben kifejtett védői érvelés kapcsán pedig a Kúria rámutat: A felülvizsgálati indítvány által is hivatkozott alkotmánybíróági határozat kapcsán kialakult bírói gyakorlat szerint a valóság bizonyításának elrendelése szempontjából nincs jelentősége, hogy a bizonyítás milyen eredménnyel kecsegtet, ugyanis ebben az esetben az ártatlanság vélelméből következő bizonyítási főszabály megfordul, nevezetesen a bizonyítás terhét az viseli, aki ellen az eljárás folyik. Az állított (híresztelt) tény bizonyított valósága zárja ki a büntethetőséget, vagyis ha az állított vagy híresztelt tény tartalmi valósága tekintetében nem alakul ki az eljáró bíróság meggyőződése, az elkövető büntetőjogi felelősségét meg kell állapítani (BH 2000.285.).

Mindezek alapján a Kúria a felülvizsgálati indítvány azon részét, amely a terheltnek a Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontja okán történő felmentését célozta, szintén nem osztotta.

A felülvizsgálati indítványnak a cselekmény törvénysértő minősítését kifogásoló részét az alábbiak szerint nem találta alaposnak.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában írt felülvizsgálati ok - többek között - , ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése egyúttal törvénysértő büntetés kiszabását is eredményezte.

A rágalmazás vétségének az 1978. évi IV. törvény 179. §-a szerinti büntetési tétele az (1) bekezdésben meghatározott alapesetben egy évig, a (2) bekezdés szerinti minősített esetekben [aljas indokból vagy célból, nagy nyilvánosság előtt, jelentős érdeksérelemmet okozva] két évig terjedő szabadságvesztés.

Az indítványozó szerint az eljáró bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével minősítette a terhelt terhére rótt rágalmazás vétségét aljas indokból vagy célból elkövetettnek.

A bírói gyakorlat szerint, ha egy adott bűncselekmény - azonos büntetési tétellel fenyegetett - több minősített esete is megvalósul, ez a körülmény a büntetés kiszabása során, mint súlyosító körülmény értékelhető, egyébként azonban a kiszabható büntetési tétel nagyságára már önálló jelentőséggel nem bír.

Az eljáró bíróságok az 1978. évi IV. törvény 179. §-ában írt büntetési nem - a szabadságvesztés - helyett a törvény 38. § (3) bekezdésének alkalmazásával pénzbüntetést szabtak ki. Ez utóbbi rendelkezés szerint, ha a bűncselekmény büntetési tételének felső határa három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb, akkor szabadságvesztés helyett közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás vagy kiutasítás, illetőleg e büntetések közül több is kiszabható.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a megtámadott határozatok felülvizsgálatára a bűncselekmény törvénysértő minősítéséből fakadó törvénysértő büntetésre való hivatkozással sem kerülhetett sor.

Végül a Kúria utal arra, hogy a 2010. évi helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásakor hatályban volt, a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 149. § o) pontja szerint a választási kampány a választási program ismertetése, jelölt, lista, jelölő szervezet népszerűsítése, választási gyűlés szervezése, plakát elhelyezése, önkéntesek igénybevétele. A Kúria álláspontja szerint a rivális fél lejáratására való törekvés mind a választási jogszabályok, mind a büntető jogszabályok alkalmazása szempontjából a joggal való visszaélés, és mint ilyen, tilalmazott.

A Kúria mindezekre figyelemmel a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva a megtámadott határozatokat a Be. 426. § alapján a terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az ismételt indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát mellőzheti [Be. 421. §

(3) bekezdés].

Budapest, 2014. március 10.

Dr. Csere Katalin s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k.
előadó bíró, Dr. Szabó Péter s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

AIné írnok